

qui Filium secundum substantiam et per omnia Patri similem non esse asserent, alienos ab Ecclesia pronuntiabat. En quam scite hic distinguat Sozom. Liberium ab iis, qui contra consubstantialitatem subscripserant? Eos vero ab Ecclesia alienos pronuntiare, qui negarent Filium Patri per omnia similem, non erat subscribere alicui formulæ Sirmiensi, sed damnare aperte arianam hæresin, quod semper fecerat Liberius tam ante, quam post exilium. Ratio vero, cur hoc speciatim a Liberio postularint Legati, illa fuit, quod diceretur Liberius, negasse Filium similis cum Patre substantiæ, quem rumorem scilicet, teste Sozom. cit. n. 415. post lapsum Hosii sparserant Ariani.

Dixi: *permissio*, etc. nam Liberium dicto conventui interfuisse, uti et Episcopos alios plures, quos refert Sozom. negat STILTINGIUS noster ex S. HILARIO, quod ei plus debeatur fidei, utpote tunc viventis. Et vero de tribus tantum, qui ad subscribendum compulsi, memorat S. HILAR. L. de Syn. n. 78. et 81. ubi Ancyranos legatos alloquitur; nimirum de Valente, Ursacio, et Germinio.

126. *Obj. I. S. HILARIUS* in fragmentis ipsas refert Liberii epistolas, quibus hic Pontifex testatur ipse, se communionem amplecti Arianorum; e contra S. Athanasium excludi a communionem sua Liberii, sive Ecclesiæ Romanæ, et litterarum consortio; verbo: condemnatum esse; ergo.

R. 1°. *N. supp.* Fragmenta illa S. HILARIO prudenter tribui posse; est hoc non meum solummodo de fragmentis illis, sed virorum gravissimorum iudicium. BELLARMIN. L. de Scriptorib. Eccles. libros fragmentorum ait esse alterius, qui S. Hilarium imitari voluit. BARONIUS in Appendice t. 3. Annal. ad ann. 352. velut corrigens priorem opinionem, luculenter declarat, fragmenta omnia Hilariana, quæ tum fuerant recenter a Fabro edita, non posse prudenter S. Hilario attribui. Non meminit eorum S. HIERON. in Catalogo Scriptor. licet singula alia Hilarii opera diligenter referat. Extare plurima in fragmentis illis, quæ Hilarii factus non sunt, inquit D. Collet, Tr. de SS. Trinit. pag. 326. Singula S. Hilario abnegat STILTING. S. J. in vita de S. Liberio Papa. Item auctor Gallus Dissert. Crit. de S. Liberio; utque plures omittam, Coustantius ipse, fragmentorum Editor in Præf. se, pluresque dubitare ait, num vere S. Hilarii sint; quasdam tamen ratiunculas pro Hilario affert, sed quæ ne attendi quidem merentur. Ac NATALIS ALEXANDER Liberii epistolam ad Orientales, non obstante, quod fragmentis inserta sit, negat esse posse Liberii, licet cætera non magnus Liberii patronus; et, quid plura requires? QUESNELLUS ipse, teste Collet cit. Et ne ex sola auctoritate, licet illa tantorum virorum sufficere posset, id dicere videamur, rationes accipe; sed ante tamen quoad fragmentorum istorum originem

Observa. Per fragmenta, vulgo S. Hilarii dicta, venit illa scripturarum collectio, quæ sub nomine S. Hilarii edita a Nicolao Fabro, inque novissima editione operum S. Hilarii Pictaviensis a Petro Coustantio Benedictino vulgata. Fatente eodem, fragmenta illa non sunt inventa in MSS. codicibus eo ordine et modo, quo sunt edita; sed erat (verba sunt editoris) *monstruosa quedam rerum facies, et inordinata, confusaque variarum epistolarum congeries*. Deinde prior pars nullius inscripta erat nomine; sola posterior pars additum ferebat Hilarii nomen in fronte cum addito,

Sancti; ut vel exin pateat, Hilarii nomen ab alio adjectum fuisse, neque enim Hilarium, semetipsum canonizasse, quis dicet. Hinc quæstio esse non potest, an fragmenta eo modo, quo extant nunc, composita a S. Hilario sint; sed solum, an fragmenta illa dissoluta ex aliquo S. Hilarii opere excerpta sint; eaque ratione sint S. Hilarii? Etsi vero ex ipsa origine jam dubia, et fide digna non sint; ipsas tamen rationes habe, quantum puto, satis convincentes, fragmenta illa S. Hilario prudenter tribui non posse: Nam

1°. Unde, amabo! editores illi nosse poterant, partem primam fragmentorum potius S. Hilarii esse, quam alterius, cum nullius esset nomine inscripta, in qua tamen pleræque Liberii epistolæ insertæ legebantur? Ex quo Hilarii libro excerpta sunt? Quis parti secundæ S. Hilarii nomen addidit? Hæc vero omnia declarare, probareque oportebat antequam continuo S. Hilario tribuere totam illam inconfusam farraginem. Verum

2°. Fragmenta illa innumera continent vitiosa, falsa, S. Hilario prorsus indigna, et directe contraria. Ex plurimis, quæ illi notarunt, qui fragmenta de sensu fere ad sensum examinarunt, cumque S. Hilarii operibus genuinis contulerunt, delibare placet sequentia, quæ opinor, abunde sufficiunt. *Fragm. 2. n. 21.* ait personatus Hilarius, quod S. ATHANASIUS Marcellum Ancyranum a sua communionem separarit, et quidem *anteriore tempore, quam Photinus* accusaretur: atqui istud non ab Athanasio, sed ab Eusebianis, sive Ariani factum. Audiamus S. Athanasium ipsum in *Histor. Arianor. ad Monach. n. 6. De Marcello autem Galatiæ superfluum fortasse fuerit mentionem facere; omnibus enim compertum est, Eusebianos ab eo antea impietatis accusatos, eum vicissim accusasse, eorumque opera senem illum exculasse.* Num in *fragm. 2.* falsi et erroris reum nunc argues S. Hilarium, in illius temporis historia versatissimum? ut probat ejusdem Lib. ad Constant.

Fragm. 4. refertur epistola sub Liberii nomine, quam fictitiam probat late ipse editor fragmentorum Coustantius; et admittunt omnes; etiam qui cætera lapsum fuisse Liberium tuentur. Et ratio evidens est; quia in hac dicitur Liberius condemnasse Athanasium jam multo ante exilium: atqui hoc est notorie falsum; nam Liberium ideo relegatum fuisse, quod S. Athanasium condemnare nollet, concors clamat historia. Quid igitur nunc dicent hujus Hilarii operis vindices? eratne simplex adeo Hilarius, ut epistolam tam clare Liberio suppositam, pro genuina habuerit, suoque inseruerit operi, ad ignominiam præclari Pontificis, quo nemo magis, etiam adversariorum consensu ante exilium, protegebat S. Athanasium?

Fragm. eod. post recitatam illam Liberii epistolam subdit fictitius Hilarius: *Quid in his litteris non sanctitatis? quid non ex metu Dei eveniens est? Sed Potamius, et Epictetus, dum damnare urbis Romæ Episcopum gaudent; sicut in Ariminensi Concilio continetur, hæc audire noluerunt, etc.* Eratne sanctum, et ex Dei timore profectum, condemnare S. Athanasium, cujus causa erat connexa cum fide? recedere ab ejus communionem, communionem contra Arianorum amplecti? Ita dixerit S. Hilarius Pictav. maximus Ecclesiæ Doctor, et columna illo tempore habitus? Quin ex hoc loco fragmenta illa potius Luciferiani alicujus schismatici esse, quam S. Hilarii rectius colligitur.

Fragm. 6. ter anathema infligit Liberio ceu apostatae, ut vidimus n. 121. At etiam defensores lapsus Liberii id a S. Hilario potuisse proficisci negant: etenim S. Doctor fertur scripsisse fragmenta post reditum Liberii, quo tempore nemo fortius Liberio orthodoxam fidem propugnavit; adeo ut ejectum Roma Felicem nollet ante in communionem recipere, quam imperatorem ipsum Constantium damnasset; rescinderet acta Ariminensia, omnes nuntantes in fide firmaret. Quis vero S. Pontifici, ut quidem adversarii loquuntur, tam egregie poenitenti, tam strenue pugnanti, anathema dictum ab Hilario putet? Nimis hoc remotum a maxima S. Doctoris prudentia. Vid. item n. 121.

Sic in quolibet ferme fragmento indignum aliquid vel sanctitate, vel prudentia, vel eruditione, vel modestia S. Hilarii reperire est, quae singula hic referre non fert praesentis instituti ratio. Vid. STILTINGIUM ea singula recensentem. Quod si quis nihilominus S. Hilario fragmenta illa tribuere voluerit, mea id pace fiat; a me id nemo obtinebit, sed ob allata, si non plane Luciferiani alicujus schismatici, certe cum nominatis supra auctoribus, tum praeterea cum Petavio nostro in Animadversionibus ad S. Epiphani., fatebor esse imperiti cujusdam, qui S. Hilarium imitari cupiens, Arianæ sectae divortia non satis perspexit. Nunc ad ipsas Liberii epistolas, etc.

127. R. 2°. Singulae Liberianae epistolae fragmentis illis insertae supposititiae sunt; atque aequae parum tribui possunt Liberio, quam fragmenta S. Hilario. Antequam rationes demus,

Observa. Plures circumvolitasse epistolas sub Liberii nomine, sed quas vix unus eruditorum ut genuinas adoptavit, velut epistolae Liberii ad S. Athanasium; hujus ad Liberium et similes; cum ipsum argumentum continuo lectori indicet, et, si habeatur ratio temporis, Liberii esse non posse; sed quaeri potissimum de quatuor, quae sic dictis fragmentis Hilarianis immixtae. PRIMA in fragmento 4. n. 1. hanc inscriptionem fert: *Dilectissimis fratribus nostris, et coepiscopis nostris universis per Orientem constitutis Liberius Urbis Romae Episcopus aeternam salutem.* Tum epistola sequitur: *Studens paci et concordiae, etc.* ALTERA in fragmento 6. n. 4. iterum ad Orientales data hac distinguitur inscriptione: *Dilectissimis fratribus presbyteris, et coepiscopis orientalibus Liberius.* Initium epistolae habet: *Pro Deifico timore, etc.* TERTIA ibid. n. 8. ad Valentem, Ursacium, et Germinium, Arianos in Illyrico Episcopos, data dicitur, incipitque: *Quia scio vos filios pacis esse, etc.* QUARTA ibid. n. 10. Vincentio Capuano inscripta, ad omnes tamen Campaniae Episcopos directa cum initio: *Non doceo, sed admoneo, sanctum animum tuum, etc.*

Atqui nulla harum epistolarum Liberio tribui prudenter potest: nam imprimis generaliter loquendo de singulis, quatuor illae epistolae fidem invenerunt praecipue, quod S. Hilarius suis illas fragmentis inseruisse crederetur; at quam immerito fragmenta illa dicantur auctorem habere S. Hilarium, puto, ex dictis constat. Equidem posteriores etiam Baronius ex collectione Cresconi Africi edidit; sed quantum quoque Cresconius colligendo scripturas deceptus fuerit, aliunde notum est; verum patebit illa epistolae Liberii suppositio nunc plenius ex singularum examine. Nam

128. PRIMA aperte repugnat Arianorum historiae; ex tenore enim epistolae clarum est, scribi debuisse sub initium Pontificatus Liberii, si hujus sit; nam Orientales in ea dicuntur litteras dedisse ad Julium Liberii praedecessorem; en verba: *Studens paci et concordiae Ecclesiarum, posteaquam litteras Charitatis vestrae de nomine Athanasii factas ad nomen Julii bon. mem. accepi.* Liberius vero dicitur epistola illa respondere, quod S. Athanasium a sua, sive Ecclesiae Romanae communi omni removerit; igitur sive jam primo, sive secundo, sive tertio Pontificatus sui anno ita respondisset Liberius, quod perinde est; saltem non nisi ante exilium Liberii, quod anno 355. adiiit, scripta fuit. Atqui, ut supra vidimus n. 126. de fragm. quarto, Liberius etiam exilium pati maluit, quam injuriosum aliquid contra S. Athanasium statuere. Ex sola hac observatione satis colligitur, fictitiam esse epistolam illam, sive eam Ariani procuderint, vivente Liberio, sicut et alias contra S. Athanasium fabricaverunt, teste S. Athanasio ipso in Apol. sive Luciferianae sectae schismaticus: quod ipsum est Coustantii de hac epistola testimonium. Sed et primus fragmentorum editor Nicolaus Faber ingenue fatetur, epistolam hanc cum Arianorum historia consistere non posse. Item Baron. cit. et commune judicium est Natal. Alexandri, Collet, Quesnelli, etc.

129. ALTERA supposititia esse convincitur 1°. quia data dicitur ad omnes Orientis episcopos et presbyteros, quibuscum universis pacem se habere declarat ibidem fictitius Liberius; item rogat turpi assentatione, ut communi consilio et studio apud Imperatorem pro suo labore reditu. At quid ineptius fingi potuisset de Liberio? Orientales enim invicem divisi erant, cum alii essent Ariani, alii Semiariani, alii adhuc bene multi Catholici; quomodo igitur cum singulis se pacem habere, dicere poterat Liberius, qui divisionem illam Orientalium jam expertus non ignorabat? Quomodo, cum hac in epistola dicitur referre, a se damnatum esse Athanasium, idque Imperatori notum esse, hortari poterat Orientales omnes, ut communi consilio et studio laborarent pro suo reditu, qui, supposita damnatione S. Athanasii, Catholicorum omnium, imo plurium ex Semiarianis, qui S. Athanasio non adversabantur, ut Basilus Ancyranus, etc. teste S. Athan. Lib. de Syn., potius in se odia concitasset? 2°. Si subscripserat contra S. Athanasium, quid jam necesse habebat Orientalium implorare opem? cum enim ideo relegatus esset, quod contra S. Athanasium subscribere nollet; dubitare non poterat, de suo Romam reditu a Constantio obtinendo, cujus perfecte voluntatem implevisset. Adde stylum epistolae adeo hiulcum esse, inconnexum, barbarismis horridum, ut ne ferrea quidem aetate, necdum illa Liberii, hocque ipso dignus sit.

130. TERTIA eadem suppositionis argumenta habet, quae prima; nam et in illa apertius adhuc asseritur S. Athanasius a Liberio damnatus ante hujus exilium. Unde et BARONIUS, postquam epistolam hanc ad ann. 357. recitasset ut genuinam, postea, illa penitus expensa, in Append. ejusd. Tom. pag. 25. editionis Antuerp. genuinam esse non posse profitetur; sed *unam plane eandemque fuisse manum Scorpii, quae utramque scripsit epistolam sub nomine Liberii, ea occasione, quod diceretur Liberius vi coactus subscripsisse.*

At idem Scorpius etiam reliquas contexuit, utpote Liberio æque, imo magis indignas, quam sit prima et tertia; et occasio erat eadem.

131. QUARTA non minus suppositionis convincitur, quam secunda; 1°. ex genere scribendi plusquam ferreo. 2°. Fingitur implorare patrocinium omnium Campaniæ episcoporum, iisque hunc in finem declarare lapsum suum. Quid ineptius? Nam Campaniæ episcopos, plerosque catholicos, ex epistola, qua lapsum suum, et damnatum a se Athanasium prædicat, alienasset a se potius. Nec egebat Campanorum patrocinio, si cedere vellet Constantio.

132. *Obj. II.* S. ATHANASIUS lapsus Liberii testis est; ergo. *Prob. Ant.* Nam 1°. in histor. Arian. ad Monachos, ut vocatur in editione Parisiensi; alias epist. ad Solitarios, n. 41. Porro, inquit, *Liberius exlorris factus, post biennium denique fractus est, minisque mortis perterritus subscripsit.* 2°. In apolog. cont. Arian. n. 89. scribit: *Cum autem non solum verbis mihi patrocinati fuerint, sed etiam exilium sustinuerint, ex eorumque numero sit Liberius Romæ Episcopus; nam etsi exilii ærumnas ad finem usque non toleraverit; attamen, quod constatam in nos conspirationem probe nosset, biennio in exilii loco est commoratus.*

R. N. A. *Ad prob. 1^{am}.* respondent alii, sparso ab Arianis rumore de lapsu Liberii, ut plures alios, sic quoque S. ATHANASIUM decipi potuisse tunc in solitudinis Ægypti latebris degentem. Favet huic responsioni tempus: nam opus hoc, ut modo probabitur, scripsit eo ipso tempore, quo lapsum Liberii sparserant Ariani occasione lapsus Hosii, scilicet anno 337., quo Hosius subscripsit. Et vero de ipso ac vero Liberii lapsu, qui ipsi tribuitur, hæc S. ATHANASIUS scribere non potuit, ut dicam modo. Hinc

Ad 1^{am}. R. N. illa esse S. ATHANASII verba; nam laudatum opus ante tempus, quo lapsus dicitur Liberius, jam conscriptum fuit, ut proin illa de Liberio non ab Athanasio scripta, sed ab interpolatore alio assuta sint. Ratio est, quia quæ isthoc in opere refert S. Athanasius, omnia jam ante finem anni 336., quo sanctus Alexandria in Ægypti solitudinem fugit, vel certe ante Pascha anni 337. contigerunt; nam in hoc opere postquam dixisset, persecutionem nondum quievisse, ultimo loco subnectit martyrrium S. Secundi presbyteri: *certe jam* (græc. *ὄπω γὰρ καὶ νῦν*, id est, *sic et nunc*) *presbyterum Secundum... occiderunt... in quadragesima;* postque hoc ultimum particulare factum solum adhuc generaliter exponit Arianorum crimina. Atqui S. Secundus, plerorumque scriptorum de illa persecutione consensu, occisus fuit adhuc ante Pascha anni 337., et juxta S. Athanasium in quadragesima; ergo hoc anno 337. S. Athanasius illud opus conscripserat, quo tamen anno Hosius quidem, non tamen Liberius jam tum lapsus dicitur. Similiter in hoc opere ait S. Athanasius, LEONTIUM Antiochiæ Episcopum adhuc vivere n. 4. *Ex quorum numero est Leontius, qui nunc Antiochiæ episcopus est:* atqui mors LEONTII jam evenit prioribus mensibus anni 337. vel certe circa Pascha, teste Socrate L. 2. c. 37. aliisque, et mense Maio Romam perlata est ad Eudoxium tum Romæ, cum Imperatore existentem; ergo necesse est, ante Liberii lapsum opus illud S. Athanasius scripserit. Plura id genus vide apud auctorem Diss. Crit. de Liberio,

quibus invicte probat, verba illa de lapsu Liberii ab interpolatore assuta esse.

Ad 2^{am}. R. 1°. Permisso etiam illa S. Athanasii esse; nihil tamen ex his pro lapsu Liberii evincetur; nam verba illa: *Etsi exilii ærumnas ad finem usque non toleraverit*, solum significant; etsi non fuerit in exilio ad usque vitæ finem, in eo tamen fuit biennio, nec plus etiam verba græca significant; ergo ex his Liberii lapsus colligi non potest. Nihilominus, quia historia non permittit, hæc verba tribui S. Athanasio,

R. 2°. Etiam hoc opus non tantum multo ante Liberii lapsum, sed usque adeo ante hujus Pontificatum scriptum fuit. Hoc alii dudum viderunt, etsi propterea a lapsu Liberium non excusent. Et quidem eruditi Benedictini editores operum S. Athanasii in Præf. pag. 118. apologiam contra Arianos circa annum 330., id est, duobus fere annis ante Pontificatum Liberii, et 7. vel 8. ante reditum ab exilio scriptam autumant. Idem Papebrochius ait in S. Athanasio cum cæteris. Ratio horum est, quod ex plurimis hujus apologiæ locis constet, editam fuisse, antequam Ursacius et Valens, qui ab Arianis partibus resilierant, et suam adversus S. Athanasium sycophantiam confessi fuerant, in impietatem reciderent, et adversus Athanasium se denuo Arianis jungerent, quod ut tardius anno 352. contigisse refert historia, et demonstratur ab iisdem. Opus igitur illud scriptum fuit inter annos 349. et 330. Omissis aliis, habe ultima, prout conscripta videtur, apologiæ verba: *Quis conspectis hujusmodi rebus, non fateatur, Valentem et Ursacium jure sese reos declarasse, ac resipiscentes ejusmodi litteras adversus se conscripsisse, quod mallent tantisper aliquo pudore suffundi, quam æternum sycophantarum supplicium luere.* Quæ ultima apologiæ verba fuisse iidem demonstrant latius. Duo igitur sequentes articuli, ex quibus allata in objectione verba petuntur, pluribus post annis fuere assuta; cumque rationem apologiæ non habeant, nec cum præcedentibus apte cohæreant, magna etiam sit styli differentia, ea interpolator, quisicumque fuerit, adjecit; de quo vid. latius id probantem Stillingium in vita S. Liberii.

133. *Obj. III.* At certe S. Hieronymus lapsus fuisse Liberium testatur; ergo. *Prob. A.* Nam 1°. in Catal. script. Eccles. c. 97. in fine elogii Fortunatiani Aquileiensis episcopi, *Et in hoc, inquit, habetur detestabilis, quod Liberium, Romanæ urbis episcopum, pro fide ad exilium pergentem primus sollicitavit ac fregit, et ad subscriptionem hæreseos compulit.* 2°. In Chronico ad annum 332. *Liberius Romanæ Ecclesiæ ordinatus episcopus. Quo in exilium ob fidem truso, omnes clerici juraverunt, ut nullum alium susciperent. Verum cum Felix ab Arianis fuisset in sacerdotium substitutus, plurimi pejeraverunt, et post annum cum Felice ejecti sunt: quia Liberius tædio victus exilii, et in hæreticam pravitatem subscribens, Romam quasi victor intraverat.*

R. N. A. *Ad prob. R. 1°.* generaliter: Si locus uterque vere S. Hieronymi est, frustra agunt, qui ad excusandum a lapsu Liberium, eum primæ, vel tertiæ formulæ Sirmiensi subscripsisse volunt, quod utraque sensu catholica sit; verba enim S. Hieronymi, *ad subscriptionem hæreseos; in hæreticam pravitatem subscribens*, formulam secundam (vere arianam secundum sen-

tentias et sensum), respiceret. Hinc non dedignabuntur, si pro nobis omnibus respondeam. Quare

R. 2°. Neuter locus prudenter S. Hieronymo tribui potest; 1°. enim hoc loci utriusque conflictus, et contradictio clare indicat. In priore dicitur Liberius sollicitatione Fortunatiani fractus, *pergens ad exilium*, sive, dum ad hoc ibat; in altero dicitur *tadio victus exilii post annum*. Si fractus fuit a Fortunatiano, dum abibat in exilium, tuncque compulsus subscribere, quomodo *post annum* succubuit, *victus ab exilio*? Cave, ne, si nihilominus locos illos esse S. Hieronymi pertinaciter contendas, maximum Ecclesiae Doctorem, vel reum arguas falsi, vel sculpas sine memoria. 2°. Quia utrobique falsum dixisset S. Hieronymus: nam imprimis Liberium subscripsisse jam tum cum in exilium pergeret, scriptorum omnium tam ante, quam post Hieronymum historiae adversatur. Deinde aequae constat, Liberium non subscripsisse ante Hosium; hujus enim occasione subscriptionem Liberii primum sparsisse Arianos novimus; neque post annum exilii rediit Liberius, ut ibidem dicitur, sed in tertio. Quomodo ergo dixisset, salva veritate, Hieronymus, Liberium post primum exilii annum subscripsisse; vel usque adeo, cum pergeret in exilium? Certe nec in scriptoribus ante se, nec coevis adeo peregrinus erat S. Hieronymus. 3°. In specie, quoad Catalogum, dubitari potest, hunc in multis postea mutatum et auctum fuisse ab aliis, quicumque illi fuerint; testantur hoc editores postremi operum S. Hieronymi, Martianæus in editione Parisiensi; Vallarsius, Maffei in Veronensi; quin non paucas interpolationes et corruptiones observarunt in Origene, Eusebio Caesarensi, Gregorio Nazianzeno, etc. in nonnullis codicibus; hinc et illud de Liberio probabilius fluxit. Quoad Chronicon vero nequidem operose probandum est, in libris MSS. et editis corruptissimum fuisse multis additionibus et interpolationibus. Tale fuisse agnoscunt et probant editores præcedentis seculi, Pontacus, Scaliger, Tillemontius t. 11. in S. Hieronymo art. 2., quod additiones illæ res continerent S. Hieronymo indignas. At hoc de Liberio non minus indignum est Hieronymo ex dictis; imo et 4°. huic contrarium; causam enim exilii Liberii bene noverat, sicut et episcoporum cæterorum, qui una cum Liberio relegati, nimirum, quod nollent condemnare S. Athanasium, quam ipse reddidit c. 95. Catal., ex cujus damnatione intendissent Ariani occulte sibi viam sternere ad damnationem Nicænae fidei. Si ergo ex S. Hier. ipso, quæstio non erat de subscriptione ipsius hæreseos, sicut revera non fuisse diximus supra, et docet S. Athan. in apol. ad Constant. non est vero simile S. Hieronymum dixisse, Liberium a Fortunatiano in itinere sollicitatum fuisse ad *subscriptionem hæreseos*.

Similis præcedenti objectio ex Libello precum Marcellini et Faustini peti potest; at cum ambo homines schismatici Ursiniani, Luciferianique fuerint, S. Damaso Liberii successoris infensissimi, ut ex eorum præfatione liquet, referta mendaciis, et calumniis in S. Damasum; ab omnibus orthodoxis vapulant, nec est, quod eos moremur. Unum ex dictis collige, quam infirmis fundamentis nitatur lapsus Liberii.

SECTIO III.

DE VERITATE INCARNATIONIS CONTRA GENTILES.

Non inquirimus modo in argumenta, quibus ex ratione et Scripturis divinis directe gentilibus demonstratur Incarnationis veritas; ex una enim parte, sublimius est hoc mysterium, quam ut ratione naturali colligi, ac demonstrari queat; et vero hoc ipso mysterium esse desineret, si ratione humana demonstrari posset, ut loquitur Conc. Tolet. XI. *Si ratione hoc mysterium colligeretur, non esset mirabile; si exemplo, non esset singulare*. Ex altera vero parte nec novi, nec veteris Testamenti tabulis gentiles moventur. Hinc 1°. dabimus modos, quibus aliunde nihilominus gentili mysterium idem, saltem indirecte demonstratur, tum directe et ab extrinseco. 2°. Ab eorum vindicabimus argutiis, putatiis implicantiis; et 3°. in specie genealogiam Christi ab antiligiis.

ARTICULUS I.

UTRUM, ET QUOMODO CONTRA GENTILES PROBETUR INCARNATIONIS VERITAS?

134. Dico. Incarnationis mysterium gentilibus efficaciter probari potest. Conclusio stabit ex secuturis probationibus. Nam

Prob. I. Indirecte per motiva generalia, quibus suadet et fit evidenter credibilis fidei Christianæ veritas: quæ possunt esse sequentia: 1°. Religio Christiana ejusque mysteria, non alio quam divino afflante Spiritu, multis ante seculis prænuntiata fuere: 2°. Infinitis sunt confirmata prodigiis: 3°. Pro hac religione innumeri Martyres, omnis sexus, ætatis, conditionis mortem forti et læto animo obiverunt: 4°. Hæc religio jam ultra 17. secula uniformiter et constanter toto ferme orbe floruit et aucta est, a potentissimis licet hostibus impugnata: 5°. Omnes, qui vel sanctitate vitæ, vel miraculorum gloria inclaruerunt, eandem professi sunt: 6°. A sapientissimis et sanctissimis viris constanter a suo ortu tradita fuit: 7°. Homines ad omnem virtutem format: 8°. Nihil continet a recta ratione alienum: 9°. Modus, quo mundus ad Christi religionem conversus, prorsus mirabilis est, et excedens humanas vires, ut per prædicationem duodecim rudium, pauperum piscatorum inductus est mundus ad credendum hominem crucifixum esse Deum, aliaque sublimia mysteria, ad amplectendam legem carni et sanguini adversantem, etc.

Quæ, similiaque latius deducunt Theologi Tr. de fide, SEGNERI in Incred. non excus., THYRS. GONZALEZ in Manud., GOTTI de verit. Relig. nosque ipsi paulo post. Hinc talis fit discursus: Quod docet religio divinitus instituta et vera credendum tanquam fundamentum suum, illud prudenter negari non potest: atqui religio Christiana est divinitus instituta et vera; illaque docet